

STATENS VA-NÄMND

BESLUT

2015-05-18
Stockholm

BVa 50

Va 340/13

SÖKANDE L B

MOTPART Färgelanda kommun

Ombud: Ekonomichefen B A
Adress som ovan

SAKEN Brukningsavgift (lägenhet)

VA-NÄMNDENS AVGÖRANDE

Va-nämnden förpliktar Färgelanda kommun att till L B återbetala 20 180 kr avseende brukningsavgifter jämte upplupen ränta med 9 582 kr.

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

L B äger fastigheten Färgelanda Stigen 7:11, som är belägen inom verksamhetsområdet för Färgelanda kommuns allmänna va-anläggning.

L B har yrkat att Va-nämnden ska förplikta Färgelanda kommun att till henne återbetala brukningsavgifter om 20 180 kr jämte upplupen ränta beräknad enligt 5 § räntelagen om 9 582 kr.

Kommunen har bestridit yrkandet. Ränteyrkandet har vitsordats i och för sig. Kommunen har inte vitsordat det yrkade beloppet eller annat belopp som skäligt i och för sig, men har gett in en sammanställning av beräkningen av mellanskillnaden under samtliga år som har gjorts gällande och en beräkning av upplupen ränta.

Va-nämnden har hållit en förberedande förhandling i målet, och sedan parterna fått tillfälle att skriftligen slutföra sin talan, företagit målet till avgörande på handlingarna.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

L B har i huvudsak anfört följande.

Hon har ägt fastigheten sedan den 11 juli 1989. Då bestod familjen av tre personer.

Kommunen har under perioden den 11 juli 1989 – 31 december 2012 debiterat henne för två lägenheter i brukningsavgifter trots att fastigheten endast har bebotts och bebos av en familj. Av fakturorna som kommunen skickat till henne framgick det inte att hon debiterades för två lägenhetsavgifter. Beräkningen för kapitalbeloppet avser en mellanskillnad för samtliga år som görs gällande samt upplupen ränta i enlighet med 5 § räntelagen i enlighet med kommunens sammanställning.

När husen i området byggdes var de avsedda för flera familjer, men har sedan 1970-talet gjorts om till enfamiljshus. I samband med detta byttes de två elmätarna i fastigheterna till en elmätare för varje enskild fastighet.

Grannfastigheterna Färgelanda Stigen 7:9, 7:10 och 7:12 har liknande förutsättningar som hennes, dvs. består av två kök och två badrum och ägs av en familj, men har endast debiterats och betalat för en lägenhetsavgift.

Av de fakturor som kommunen har skickat till henne under de år som görs gällande har det inte funnits någon specifikation avseende t.ex. antal debiterade lägenheter. Fakturorna har inte varit tydliga. Inte förrän år 2013 då den nya huvudmannen Västvatten började att fakturera henne fick hon kännedom om att kommunen under alla år hade debiterat henne för två lägenheter.

Detta är inte rimligt med hänsyn till de faktiska förhållandena och att det handlar om en enfamiljsbostad. Vidare är det inte rättvist med hänsyn till att andra fastigheter inom kommunen med liknande förhållanden har debiterats en lägenhetsavgift.

Va-taxan med dess föreskrifter bör vara klar, tydlig, entydig och väl dokumenterad för alla kommuninvånare. Om så inte är fallet i en kommun kan vissa enfamiljsfastigheter, taxeras som två lägenheter, utan ägarens kännedom och bidrar då till att subventionera övriga fastigheter vilket är oskäligt.

Kommunen har i huvudsak uppgett följande.

Kommunen anser att man har debiterat rätt och följt va-taxan för debiteringen av lägenhetsavgifterna. Definitionen av vad en lägenhet är framgår inte av va-taxan. Dock står definitionen bland annat i en skrift som kommunen har gett in till Va-nämnden (aktbil. 80). Av handlingen framgår det att en fastighetsägare ska ge in en anmälan om ändrade förhållanden på fastigheten för att få nedsättning av avgift. I förevarande fall har L B inte skickat in en sådan anmälan.

Kommunen har gjort en beräkning på skillnaden mellan debiterat belopp och L Bs yrkande inklusive ränta enligt räntelagen.

Kommunen utförde en besiktning av fastigheten 2013-08-15. Vid besiktningen kunde konstateras att bostadsbyggnaden är i två hela plan. Varje plan innehöll separat kök, separat wc/dusch samt flera bostadsrum. Bostadsbyggnaden bestod dessutom av källare med biutrymmen typ förråd, tvättstuga, pannrum under hela byggnaden.

Kommunens taxekonstruktion tar inte hänsyn till om en fastighetsägare, som i detta fall, väljer att bebo två lägenheter själv. Taxan har haft samma konstruktion under den åberopade debiteringstiden. Beloppen har emellertid under åren justerats efter den allmänna kostnadsutvecklingen.

Fastighetsägaren har ostridigt debiterats fast avgift för två lägenheter. För grannfastigheterna Stigen 7:9, 7:10 och 7:12 har beslut om nedsättning av årsavgiften skett före 1998. Dokumentation angående dessa beslut har inte kunnat återfinnas i kommunens arkiv. Enligt uppgift var det inte ovanligt med muntliga besked efter besiktning vid denna tidpunkt. Ingen motsvarande besiktning har skett före 2013 på L Bs fastighet.

Med hänsyn till de faktiska förhållandena på fastigheten har debitering för två lägenhetsavgifter varit korrekt. I va-taxan står det hur stor avgiften är för en eller flera lägenheter. L B borde ha räknat ut att hon hade debiterats för mer än en lägenhet eftersom det framgår av va-taxan att årsavgiften för två lägenheter är 58 % högre än för en lägenhet. Va-taxan brukar anslås hos kommunen och skickas inte hem till fastighetsägarna. Vid fastighetsöverlåtelse brukar inte kommunen informera om va-taxan. Västvatten har visserligen idag debiterat L B för endast en lägenhet, men detta har gjorts i avvaktan på Va-nämndens beslut i detta mål. Kommunen har endast besiktigt L Bs fastighet för att utreda om det ska vara en eller flera lägenhetsavgifter. Övriga fastigheters förhållanden som L B har hänvisat till har kommunen inte utrett eftersom det endast är L Bs fastighet som ska prövas av nämnden.

Kommunen har endast ABVA samt de tillägg som har gjorts i kommunfullmäktige och kommunstyrelsens årliga beslut om budget och taxor enligt kommunens definition.

VA-NÄMNDENS SKÄL

Enligt 24 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster – vattentjänstlagen – ska fastighetsägare under där närmare angivna omständigheter betala avgifter för en allmän va-anläggning om fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen och fastigheten behöver en vattentjänst som inte bättre kan tillgodoses på annat sätt. Av 31 § första stycket vattentjänstlagen framgår att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska enligt 34 § vattentjänstlagen framgå av en taxa och de får inte bestämmas till högre belopp än som är förenligt med bestämmelserna i 30-33 §§ lagen.

Motsvarande bestämmelser fanns i 9 § första stycket, 24-27 §§ lag (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, VAL.

Va-nämnden har begärt att få in tillämplig va-taxa med föreskrifter av kommunen, som har uppgett att man inte har sådana föreskrifter.

Kommunen har bl.a. gett in ”TAXOR – VA & Renhållning” för åren 1987-2012. I dessa framgår endast vad avgifterna är och innehåller inte några taxeföreskrifter. Kommunens ingivna ”Budget, verksamhetsplan och investeringsplan” (nedan budgetplan) för åren 1989-2012 innehåller till största delen hur budgeten ska fördelas etc. I budgetplan 1992 s. 2-3 står det bl.a. att den befintliga taxans grundkonstruktion med utgångspunkt från lägenhet som enhet för bostäder ska behållas, att för bostäder uttages ett tillägg som baseras på antalet lägenhet utöver den första, varvid tilläggets storlek avtrappas med stigande antal lägenheter per mätare samt att för bostäder avtrappas taxans fasta del enligt följande (= antalet lägenheter utöver den första): 2-4 lägenhet/mätare =

0,58 fast avgift/lägenhet. Kommunen har dock inte kunnat ge in en grundkonstruktion.

Vidare har kommunen gett in ett sammanträdesprotokoll från kommunstyrelsens arbetsutskott 1978-04-03 som avser va-avgift och en förfrågan från en fastighetsägare om vilka åtgärder som ska vidtagas för att en lägenhet inte ska räknas som särskild lägenhet vid debitering av va-avgifter. Häri har kommunen tagit upp allmänna grundsatser och en huvudregel, men vem som har beslutat om dessa grundsatser och huvudregeln framgår inte.

Slutligen har kommunen till Va-nämnden uppgett att en grundkonstruktion för va-taxan inte finns och att praxis har varit att ta kontakt med kommunen vid oklarheter.

L B har uppgett att otydligheter och oklarheter kring lägenhetsavgift har inneburit att hon har betalat för mycket i fast bruksavgift per år.

Va-nämnden gör följande bedömning.

Det är ostridigt att L B sedan den 11 juli 1989 fram till den 31 december 2012 har betalat en fast bruksavgift beräknad för två lägenheter.

I 34 § vattentjänstlagen anges att avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en va-taxa. Denna § motsvaras delvis av 27 § första stycket VAL. Till skillnad från regleringen i VAL flyttades genom den nya bestämmelsen föreskrifträtten från huvudmannen till kommunen. Den nya bestämmelsen innebär att varje kommun får meddela föreskrifter om hur taxan för de allmänna vattentjänsterna ska se ut i den egna kommunen. Det krävs att kommunfullmäktige tar ställning till de normativa delarna av taxan, dvs. de rättsliga taxeföreskrifterna med grunderna för avgiftsuttaget. Taxeföreskrifterna omfattar även sådana föreskrifter som krävs för att en korrekt avgift ska kunna påföras fastighetsägaren. I taxan kan därmed t.ex. anges att fastighetsägaren är skyldig att anmäla sådana ändrade förhållanden som kan påverka avgiftsuttaget, liksom ändrade ägarförhållanden (prop. 2005/06:78, s. 146).

Ett grundläggande krav på en offentligrättsligt grundad avgift, som en va-taxa, är att den klart och tydligt reglerar den aktuella betalningsskyldigheten. I den mån otydligheter uppkommer vid tolkningen av taxan eller andra av huvudmannen utfärdade bestämmelser, följer av hävdvunnen praxis att det är va-huvudmannen som får bära ansvaret för oklarheten (BVa 29/08, BVa 70/10, BVa 35/92 m.fl.).

I förevarande fall har kommunen inte någon taxeföreskrift. Av utredningen i målet framgår det inte hur lägenhetsbegreppet är konstruerat och vilka kriterierna är för att kommunen ska ha rätt att ta ut två lägenhetsavgifter för en enfamiljsbostad. Färgelanda kommun får bära ansvaret för avsaknaden av denna föreskrift. Vad kommunen i övrigt har anfört föranleder inte till någon annan bedömning. Va-nämnden finner därför att L Bs yrkanden ska bifallas.

Kommunen ska till L B återbetala 20 180 kr i bruksavgifter jämte 9 582 kr i upplupen ränta beräknad i enlighet med 5 § räntelagen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Se bilaga

På Va-nämndens vägnar

Marianne Wikman Ahlberg

Va-nämnden: rådmannen Marianne Wikman Ahlberg samt ledamöterna Jörgen Hanaeus, Åke Sjögren, Malin Enockson, Krister Nilsson och Anders Helgée (enhälligt). Föredragande: jur.kand. Sisilya Rhawi.